

27. juli 2024

**TUSAGASSIUUTINUT NALUNAARUT: INUNNIK INNARLUUTILINNIK
TUPANNANGAARTUMIK SUMIGINNAANEQ**

Avannaata Kommuniani suliani 25-ni toqqakkani innuttaasut **arlaannaalluunniit** pisariaqartitaminnik kiisalu inatsit aamma inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissut naapertorlugu pisinnaatitaaffimminnik ikiorneqanngillat. Sumiginnaanerit innuttaasut taakkulu qanigisaasa inuunerannut siunissaannullu annertuumik kinguneqaateqarput, kiisalu naleqqutinngitsumik inissisimatilerlugillu nalorninartorsiortippaat. Tamanna aamma inuiaqatigiinnut akisuvoq.

Tiliup Nakkutilliinermik Ingerlatsiviup Avannaata Kommuniani inuit innarluutillit pillugit nakkutilliineranit nalunaarusiaq inaarutaasoq tiguaa. Nalunaarusiami inuit innarluutillit tapersorsorneqarnissaasa iluani, kommunalbestyrelsep aqutsinerani aamma isumaginninnermik inatsisip allaffissornerarnerani ilungersunartumik amigaateqartoqarnera nassuiarneqarpoq.

“Atuakkami **ernumanarluinnarpoq**, suliamik suliaqarnermi annertuumik amigaateqarnerit takutinneqarmata. Nakkutilliinermik Ingerlatsiviup meeqqat aamma inersimasat innarluutillit pillugit suliat 25-t tigullugillu misissorpaat. Suliani tamani inatsisitigut pisussaaffiusumik misissuineq, iliuusissatut pilersaarutit aamma malittareqqiinerit amigaataapput. Tamanna isumaqarpoq, inuit innarluutillit taakkulu ulluinnarni unammilligassaat pillugit ilisimasat naammaginangitsut, kiisalu suliniutinik anguniagaqarfiusunik pisariaqartitaminnik pisinnaatitaaffigisaminnillu pissarsineq ajortut. Tamanna inunnut eqqorneqartunut ilungersunartumik kinguneqartarpoq – minnerunngitsumillu meeqqanut inersimasutullu inuulernissaminnut periarfissaannut. **Isornarluinnarpoq**, pingaartumik inuit kommunimit ukiuni arlalinni ilisimaneqarmata, suliallu tamarmik annikinnerpaamik ukiunik marlunnik pisoqaassuseqarmata,” Inuit innarluutillit oqaaseqartartuat Anja Hynne Nielsen oqarpoq.

“Inuit innarluutillit siullertut inuttut allatuulli assigiinnik pisinnaatitaaffeqarput. Inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissutip saniatigut illersorpai, inuit innarluuteqanngitsut naligalugit atugaqarnissaat qulakkeerniarlugu. Atugarissaarnerannut, ineriartornerannut siunissamilu ungasinnerusumi periarfissaannut aalajangiusuulluinnarpoq siusissukkat eqqortumillu suliniuteqarneq. Tamanna aalajangiususinnaavoq atuarnarannut, ilinniarnarannut aamma sulinerannut, kiisalu nammineq imminnut isumagisinnaanerannut, immaqqa ikiorneqalaaarlutik. Tamanna taamaattumik aamma inuiaqatigiinnut sunniuteqarpoq. Nalunaarusiami assersuutigineqarpoq meeraq cerebral pareseqartoq (CP). Meeraq taanna pillugu misissuisoqarsimangilaq imaluunniit iliuusissatut pilersarusiortoqarsimangilaq. Qarasaq eqaatsuuvoq, eqqortumillu suliniuteqartoqarpat qaratsami aqputinik nutaanik pilersitsisoqarsinnaavoq, piginnaasat nutaat pilersinneqarsinnaapput. Taamaattumik suliniuteqarneq inunnut ataasiakkaanut tulluarsagaq aamma sungiusarneq pingaaruteqarluinnarput. Suliniuteqarnermik amigaateqarluinnarneq immikkut alianarpoq, kialuunniit siumoortumik ilisimasinnaanngimmagu, meeraq CP-mik nappaatilik qanoq ineriartorsinnaatigisoq, ilikkarsinnaatigisoq angusaqarsinnaanersorlu. Meeraq namminersorluni inuunissamut periarfissaqartinneqanngilaq. Tamanna sumiginnaaneq sualulluinnarpoq,” inuit innarluutillit oqaaseqartartuat nangippoq.

Innuttaasut inersimasut innarluutillit pillugit suliani misissukkani arlalinni, kommunip ilisimangilai, pineqartut sumi najugaqarnersut. Pisuni marlunni kommunip ilisimangilai, inuit toqusimasut.

Nakkutilliinermi nalunaarusiami nassuiarneqarpoq najukkami oqartussaasoqarfinnik soorlu Majoriamik suleqateqarneq amigaataasoq, tamatumani Majoriap innuttaasut innarluutillit itigartittarmagit, innarluuteqarnerat pissutigalugu.

Inissat neqerorutit amigaatigineqarput, taamaasillutik inuit innarluutillit utaqqillutik ilaqtaminni najugaqartariaqartarput, angerlarsimaffeqarneq ajorput, illoqarfinnut allanut imaluunniit Danmarkimut nassinneqartarput. Qaanaami inuit innarluutillit tamarmik illoqarfimmu allamut imaluunniit Danmarkimut nassinneqartarput, Qaanaami ineqarfimmik peqanngimmat. Inuusuttut innarluutillit utoqqaat illuannut inissinneqartarput. Tamanna isumaginnikkut akuerineqarsinnaangilaq, siusinnerusukkullu Tiliup tamanna tikkuareernikuuaa.

2019-imiilli inunnut sammiveqartumik nakkutilliisoqarsimangilaq, inatsit naapertorlugu tamanna ukiumut marloriarluni ingerlanneqartartussaavoq, aamma ingerlatsinermi nakkutilliineq ukiumut ataasiarluni ingerlanneqartartussaavoq ingerlanneqartarsimangilaq.

Ajornartorsiutit taakku tamarmik Avannaata Kommuniani kisimik ajornartorsiutaanngillat. Tiliuq Kalaallit Nunaanni kommunini allanit oqaluttuanik assigusunik tigusaqartarpoq. Ukioq kingulleq Nakkutilliinermik Ingerlatsiviup Kommuneqarfik Sermersooq assigusunik isornartorsiorpaa. Ombudsmandip siusinnerusukkut aamma kommunit akuersaarneqarsinnaanngitsumik suliamik suliaqartarnerannik isornartorsiornikuuai.

Tiliuq inuit innarluutillit isumaqatigiissutaannik malinninneq pillugu FN-ip tusarniaaneranut nalunaarusiamik nassiusseqqammerpoq, taassuma takutippaa Kalaallit Nunaanni inissisimaneq ilungersunartumik amigaateqarfiusoq, inuit innarluutillit pillugit inatsimmik kiisalu FN-ip inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaannik eqqortitsinermut tunngatillugu.

“Erseqqippoq, innuttaasunut innarluutilinnut tunngatillugu suliamik suliaqarnermi ajornartorsiutit, inunnut ataasiakkaanut kiisalu ataatsimut isigalugu inuiaqatigiinnut itisuumik inuppalaanngitsumik kinguneqartartut. Nalunaarusiaq pineqartoq kiisalu Tiliup misissuineri aamma innuttaasut saffiginnissutaat tamarmik takutitsippat pissutsinik annilaarnartunik kiisalu sulianik suliaqarnermi pitsaassutsinik naammaginangitsunik, Kalaallit Nunaata nammineq inatsisaanik imaluunniit nunani tamalaani pisussaaffinnik, matuma ataani FN-ip inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaannik eqqortitsinngitsunik. Ataatsimut siammasissumik suliniuteqarneq pisariaqarpoq inunnik isiginnittaaserput allanngortinnissaanut, ataatsimut suleqatigiinnermi nukittorsaanermut kiisalu inuit innarluutillit pillugit suliassaqarfimmi aqqqissuussaannikkut pitsanngorsaateqarnissamut siullermik alloriarnissamut. Inissisimaffik akueriinnarsinnaajunnaarparput, inuit innarluutillit aningaasaliiffiqarneqarnissaat pisariaqarpoq, tamannalu Kalaallit Nunaata tamarmi siunissaanut aningaasaliinerussaaq. Suliat, maannakkut saqqummersinneqartut aviisit saqqaaniinnaq saqqummiunneqassanngillaq, iliuuseqarfigineqarnatik – iliuuseqarnermik, pisussaaffimmik tigusinermik, kiisalu tamatta ataqtaigiinnitsinnik innarluuteqarnerullu tamatta eqqorsinnaagaatigut paasinninnermik pilersitsisariaqarput. Innarluuteqarnerup tamatta eqqortaraatigut, piffissami inuunerup ilaani, ” Anja Hynne Nielsen oqarpoq aperalunilu: “Politikerit inuit pisinnaatitaaffinut atatillugu sumiginnaaneq una qanoq iliuuseqarfiginiarpaat?”

Inuit innarluutillit pillugit oqaaseqartartoqarfik
Handicaptalsmandsinstitutionen

Paasissutissat annertunerusut pillugit imaluunniit apersuinissaq pillugu attavigiuk Inuit innarluutillit oqaaseqartartuat Anja Hynne Nielsen oqarasuaammut: 26 28 71 imaluunniit mailimut: anja@tilioq.gl.

Asannittumik inuulluaqqusillunga - Med kærlig hilsen

Anja Hynne Nielsen

Inuit innarluutillit oqaaseqartartuat – Handicaptalsmand

